

КАРПУНЦОВ В. В.

Верховна Рада України,
народний депутат України, кандидат юридичних наук

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ПРОКУРОРА У СУДОВОМУ АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

Функція судово-прокурорського представництва притаманна прокуратурі і передбачена міжнародними нормативно-правовими актами (зокрема – Рекомендацією Res (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя, ухваленою Комітетом Міністрів Ради Європи на 724 засіданні заступників міністрів 6 жовтня 2000 року тощо), а ефективність її реалізації протягом тривалого терміну формування та функціонування прокуратури як державного органу доведена практикою прокурорської діяльності. За таких обставин зазначена функція була збережена при проведенні конституційної модернізації правового статусу прокуратури, що полягає, насамперед, у включенні статті 131-1 до складу Розділу VIII «Правосуддя» Конституції України [1] і означає поступове входження прокуратури до судової влади.

Якщо звернутись до історії судово-прокурорського представництва, слід виділити думку вчених, обґрунтовану в кінці 1990-х років про величезний правозахисний потенціал функції судово-прокурорського представництва (М.Руденко, Л.М. Давиденко та інших). Наявність функції судово-прокурорського представництва дозволяє визначити конституційно-правовий статус прокуратури не тільки як суб'єкта правоохоронної діяльності (у вузькому значенні цього терміну), а і як суб'єкта, уповноваженого здійснювати правовий захист. Зокрема, частиною першою статті 23 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII прямо передбачено мету судово-прокурорського представництва – захист інтересів громадянина або держави, у випадках та порядку, встановлених законом, шляхом здійснення процесуальних та інших дій. Генезис функцій прокуратури, починаючи з 1991 року – року набуття чинності Законом України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 р. № 1789-XII, і подальше закріплення цих функцій та їх зміна у Конституції України свідчить про незмінність наявності функції судово-прокурорського представництва, проте трансформацію процесуальної компетенції прокурора у кримінальному, господарському, цивільному, адміністративному судочинстві, передбачену для реалізації цієї функції.

Конституційна новелізація статусу прокуратури визначає пріоритет функцій прокуратури, безпосередньо пов'язаних із судочинством. Саме тому функція представництва інтересів держави в суді, яка здійснюється прокурором у виключних випадках, закріплена статтею 131-1 Конституції України, що надає їй особливого значення і ролі у правозахисній діяльності уповноважених державних органів.

Закріплення в Основному Законі трансформованого правового статусу прокуратури обумовлює генезис місця і ролі прокурора у судовому адміністративному процесі не тільки як представника, але і як суб'єкта нагляду, що прямо передбачено п.1 Розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII [2]. Зазначеною нормою нагляд прокуратури за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами названий функцією, а представництво — формою її здійснення. Проте представництво інтересів держави в суді віднесено до функцій прокуратури, яка закріплена п. 3 ч. 1 ст. 131-1 Конституції України. У Законі України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII норма ст. 131-1 Конституції України щодо визначення законом підстав і порядку здійснення прокурором представництва інтересів держави в судах продубльована і додано, що законом визначаються підстави та порядок здійснення прокурором представництва інтересів громадянина. Якщо звернутись до законодавства, то можна виділити таку особливість встановлення підстав судово-прокурорського представництва як визначення їх у різних законах.

Враховуючи зазначене, доречно вказати про необхідність додаткового аналізу проблеми співвідношення категорій «форма» і «зміст» з метою з'ясування сутності формули, передбаченої у Законі України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII, щодо нагляду і представництва, які, будучи, по суті, окремими функціями діяльності прокуратури, визначені як єдине ціле. З іншого боку, закріплюючи таке значення представництва, що здійснюється прокуратурою, законодавець виходив із того, що відповідна функція у судовому процесі (в тому числі — в судовому адміністративному) спрямована на захист прав, свобод, законних інтересів найбільш вразливих верств населення, а також інтересів держави, що кореспондується із метою здійснення нагляду. Тож розуміння представництва як форми нагляду прокуратури передбачає вирішення проблеми про внесення змін до встановленої Кодексом адміністративного судочинства України [3] відповідної процесуальної компетенції прокурора, а також до профільного закону про прокуратуру та в інші закони наслідків її реалізації.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. — 2010. — № 72/1 (01.10.2010). — Ст. 2598.
2. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 2-3 (16.01.2015). — Ст. 12.
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV // Офіційний вісник України. — 2005. — № 32 (26.08.2005). — Ст. 1918.

ДЕНИСОВА А. В.

Одеський державний університет внутрішніх справ,
професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ НАГЛЯДУ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Необхідність дослідження проблеми сутності адміністративної процедури адміністративного нагляду визначена соціально-правовими обставинами, коли тенденції суспільного розвитку обумовлюють новелізацію теорії і чинного законодавства, враховуючи соціальну сутність юридичної науки і регулюючу роль права. Вказане безпосередньо позначається на тенденціях розвитку адміністративного нагляду як правового явища, що за умови «звуження» сфери державного втручання в господарську діяльність, інші сфери життєдіяльності населення, поширення децентралізації та запровадження нових інститутів самоврядного управління потребує суттєвого оновлення із врахуванням його превентивної ролі у попередженні порушень чинного законодавства, активного реформування системи органів державної виконавчої влади та приведення у відповідність призначення їх функціонування правовій природі їх діяльності.

Враховуючи зазначене, перспективним вдається науковий підхід, за яким поняття «адміністративна процедура нагляду органів виконавчої влади» розглядається з позицій онтології і гносеології.

Стадійність розглядається як засада адміністративної процедури. Такий висновок випливає із теоретичних положень про ознаки адміністративної процедури, сформульовані О.І. Миколенком у монографії «Теорія адміністративного процедурного права» (2010 р.) [1]. Підхід вченого може бути використаний для характеристики правових процедур здійснення кожного виду адміністративного нагляду. Слід врахувати динамізм, ієрархію та структурування правовідносин щодо здійснення адміністративного нагляду, притаманний для усіх видів адміністративного нагляду характер та правоохоронне й правозахисне